

Особливе місце у боротьбі з недоброчесністю в академічному просторі України сьогодні посідає Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project – SAUIP), місія якого полягає в тому, щоб сприяти формуванню та становленню довіри до системи вищої освіти України, ґрунтуючись на засадах чесності, справедливості, відповідальності та взаємоповаги всіх учасників академічного процесу, а також поширювати ідеї важливості якісної вищої освіти з метою формування сучасного успішного громадянина – рушія якісних змін у розвитку України. Важливою складовою частиною Проекту SAUIP є допомога університетам у створенні та запровадженні кодексу честі – документа, який розробляється всередині ВНЗ та містить загальні положення щодо дотримання принципів академічної доброчесності, а також перелік можливих порушень та перелік санкцій [3].

Розробка кодексів честі є ознакою реалізації другої стадії інституційного розвитку з перспективою переходу до третьої стадії. Головною ж проблемою на шляху до імплементації основних положень кодексів честі в повсякденне життя викладачів та студентів є успішна інтеріоризація відповідних норм, переведення їх із зовнішніх вимог, підтримка яких забезпечується репресивними механізмами покарання, у фундаментальні внутрішні цінності особистості, регуляторні основи її повсякденної поведінки [2].

Отже, на основі вищевикладеного, можна зробити висновок, що академічна доброчесність являється складною міждисциплінарною категорією, механізми якої реалізуються на практиці. Важливим є усвідомлювати потенційні внутрішні та зовнішні чинники, які зумовлюють академічну нечесність, передусім морально-культурні, інституційні та освітньо-виховні. Вивчення і розуміння природи їхнього походження дасть можливість розробити та імплементувати ефективну політику забезпечення академічної доброчесності як національного рівня, так і локального масштабу.

Список використаних джерел

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради. 2017. № 38-39. Ст.380.
2. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету. Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова. Таксон. 2016. 39 с.
3. Сорокіна Н.Г., Артюхова А.Є., Дегтярьова І.О. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. Дніпро : ДРІДУ НАДУ. 2017. 169 с.
4. Лесик М. Академічна доброчесність в університеті: погляд і роль студентів. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні. URL: <http://www.saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-v-universyteti-poglyad-rol-studentiv/>.

Дорошенко А.В., студентка гр. МСЗп-171
Науковий керівник – Вербицька А.В., к.н.держ.упр.
Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернігів, Україна)

МОДЕЛЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПОЛЬЩІ

Наприкінці 80-х - початку 90-х років ХХ століття в Польщі розпочався євроінтеграційний процес, що призвів до реформування системи польської вищої освіти. Якісні зміни почалися з підписання Болонської декларації 19 червня 1999 року. Даний міжнародний документ проголошував створення єдиного освітнього і наукового простору на території Європи і був підписаний міністрами освіти 29-ти країн, у тому числі й Польщі. Система вищої освіти і основи її функціонування визначає Закон від 27 липня 2005 року. Положення цього закону дотримуються в державних і недержавних вищих навчальних закладах, а проведення професійного навчання здійснюється на тих же принципах і при дотриманні тих же умов [4].

В останнє десятиліття система вищої освіти Польщі розвивається дуже швидкими темпами. Кількість вишів і студентів, які в них навчаються стрімко зростає. Лише за останні десять років число вищих навчальних закладів у Польщі збільшилося в 4 рази, а число студентів збільшилося в 5 разів. Щороку майже півмільйона молодих людей приїжджають до Польщі для навчання в університетах і коледжах. У Польщі на сьогоднішній день існує більше 310 приватних і 138 державних вузів. Вища професійна освіта країни спрямована на забезпечення безперервної освіти [2].

Вища освіта Польщі триступенева. Вона включає в себе такі види програм, які пропонуються державними і недержавними вузами університетського і не університетського типу:

I ступінь (I цикл) (еквівалент бакалаврату) - створення цього рівня направлено на випускників шкіл, які отримали атестат зрілості. Навчання триває від 6 до 7 семестрів (3-3,5 роки) і завершується отриманням кваліфікаційного диплома та академічного ступеня «Licencjat» (BA, бакалавр) або «Inżynier» (BSc, бакалавр наук, інженер), що дозволяє вийти на ринок праці та почати професійну діяльність, або ж надає право продовжити навчання на другому рівні та відповідно отримати ступінь магістра (або його еквівалент) [1].

II ступінь (II цикл) (еквівалент магістратури) - освітні програми цього рівня призначені для абітурієнтів, які вже мають кваліфікацію першого циклу, тобто ступінь Licencjat/Inżynier. Навчання триває 4-5 семестрів (2-2,5 роки) і завершується отриманням диплома про вищу освіту (dyplom ukończenia studiów wyższych) і академічного ступеня «Magister» (MA, MSc, magister) [1].

Єдина програма магістратури (довгий цикл) - безперервне навчання протягом 5 років (від 9 до 12 семестрів) з метою отримання ступеня магістра, що пропонується університетами або вищими навчальними закладами університетського типу на підставі атестата зрілості. Ця програма існує для таких напрямків, як право, медицина, стоматологія, фармацевтика та психологія. Крім академічного ступеня «Magister» видається диплом про вищу освіту (dyplom ukończenia studiów wyższych) [1].

III ступінь (III цикл) (докторантура - еквівалент аспірантури на території України) - це наукові дослідження, що передбачають одержання після захисту дисертаційної роботи наукового ступеня «Доктор філософії» (PhD). Програми III-го циклу реалізуються відповідними структурними підрозділами університетів, науково-дослідними або міжнародними інститутами, а також науково-дослідним інститутом Польської академії наук. До досліджень допускаються кандидати з кваліфікацією другого ступеня (magister) [1].

До структури університетського рівня вищої освіти Польщі входять: університети (практично автономні в усіх питаннях внутрішньої і зовнішньої діяльності, включаючи введення нових факультетів чи спеціальностей); політехнічні і вищі технічні університети, медичні академії; сільськогосподарські академії; економічні академії; вищі педагогічні школи; вищі академії мистецтв (музичні, театральні, художні, кіно); академії фізичного виховання; морські школи; теологічні академії; неурядові і приватні заклади. Університетський навчальний заклад повинен надавати, як мінімум, одну програму докторантури [2].

Варто зазначити, що докторантура ще не повністю впроваджена у Польщі. Більшість докторантів і надалі готуються як екстерни. Тому польський докторат як науковий ступінь має низький статус. Крім того, надалі має місце практика габілітації (процедура, яка йде після присудження докторського ступеня. Після проходження габілітації претенденту присвоюється титул габілітованого доктора (doctor habilitatus, Dr. habil.), яка дає право обіймати посаду професора в університеті.). Корені такої системи підготовки вищих наукових кадрів - так звана "гумбольдтівська модель університету", яка проіснувала останні 200 років. Але на сьогодні вона вже застаріла і неефективна [5].

Вища освіта у Польщі більшою мірою схильна до міжнародних тенденцій, пов'язаних з посиленням маркетингової орієнтації професійного навчання. Іншими словами, вищі випускають тих фахівців, яких потребує ринок праці. Орієнтація на ринок праці ґрунтується на значній автономії і фінансовій самостійності освітніх і наукових установ.

Система освіти в Польщі на центральному рівні управляється Міністерством національної освіти і Міністерством науки і вищої освіти. Після закінчення вищого навчального закладу студент отримує європейський диплом, який визнається та дає можливість працевлаштування за спеціальністю у країнах Європейського Союзу та інших країнах. Вищі навчальні заклади Польщі, як і інших європейських країнах, беруть участь у програмах обмінів.

Отже, в останні роки система освіти в Польщі розвивається досить динамічно в порівнянні з іншими країнами Європи. Польські університети пропонують високий рівень освіти та складають невід'ємну частину Європейської системи освіти. Усі передові університети пропонують програми англійською мовою, включаючи медицину, технічні науки, бізнес і фінанси. Польща бере активну участь у Болонському процесі. У процесі адаптації польської моделі вищої освіти до вимог Болонського процесу запроваджено три рівні підготовки фахівців, відбулася стандартизація навчання за трансферною системою європейських кредитів (ECTS), впроваджено нову систему акредитації ВНЗ, вищі навчальні заклади Польщі здобули високий ступінь автономності.

Список використаних джерел

1. Беганська І., Садовська Н. Адаптація вищої освіти Польщі до умов Болонського процесу. Схід. 2009. №2
2. Василюк А. Вища освіта Польщі : структура, управління, фінансування, підготовка кадрів. Освіта і управління. 1998. № 2. Т 2. С.154-163.
3. Касьянова С. Система освіти Польщі в рамках реалізації Болонського процесу. Освіта і управління. 2005. Т. 8. № 3-4. С. 207-213.
4. Корсак К. Реформи освіти у Польщі та Україні: уроки і перспективи // Освіта і виховання в Польщі і Україні (XIX – XX ст.): Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Ніжин: НДПУ. 1998. С. 3-6.
5. Кремень В. Г. Вища освіта України і Болонський процес. Київ: Освіта. Тернопіль: Богдан. 2004. С. 59- 62.